

UTTORKNING AV GOLVAVJÄMNING

Golvavjämning används för att jämna ut ytor och skapa förutsättningar för god vidhäftning. Golvavjämning förebygger även emissioner och kan möjliggöra limning vid högre relativ fuktighet (RF) tack vare dess lågalkaliska egenskaper. För att säkerställa att underlaget har en korrekt fukthalt innan beläggning, kan fuktmätning utföras. Metod för och relevans av fuktmätning skiljer sig dock mellan betong och golvavjämning och även mellan olika slags golvavjämning.

Golvavjämning syftar till att skapa plana, jämna ytor med låg buktighet. Golvavjämnings yta ger god vidhäftningsförmåga för limmer och andra ytskikt. Tack vare lågalkaliska egenskaper hos golvavjämning förebyggs emissioner från nedbrytning av limmer och mattor. Limning på betong innebär en avsevärt mer aggressiv miljö och ökad risk för emissioner. Golvavjämning kan delas in i två kategorier utifrån dess uttorkningsegenskaper:

- Normaltorkande golvavjämning
- Själv-torkande golvavjämning

Själv-torkande produkter binder successivt sin egen fukt genom kemiska reaktioner och fysikaliska processer. Dessa produkter möjliggör limning vid en högre relativ fuktighet.

NORMALTORKANDE GOLVAVJÄMNING

Innan beläggning behöver normaltorkande golvavjämning torka till den relativa fukthalt som aktuellt ytskikt kräver.

Normaltorkande produkter kan appliceras på betong med RF upp till max 95 %. Golvavjämnings ytan blir dock aldrig torrare än underlaget utan måste då torka tillsammans med betongen till aktuell RF-nivå innan ytskiktet appliceras.

Under goda uttorkningsförhållanden torkar produkterna ca 1 mm/dag upp till 30 mm. Uttorkningstiden baseras på:

- uttorkade bjälklag
- 20 C° i luft och bjälklag
- 50 % RF i luft
- god luftväxling

Lägre temperatur, bristfällig luftväxling eller fuktigt bjälklag kan förlänga torktiden dramatiskt.

Om osäkerhet råder, bör relativ fuktighet i golvavjämning och bjälklag kontrolleras av RBK- auktoriserad kontrollant innan beläggning. Mätning bör ske i enlighet med *GBR Branschstandard för bestämning av relativ fuktighet, RF i golvavjämning* (se www.golvbranschen.se).

SJÄLVTORKANDE GOLVAVJÄMNING

Golvavjämning avsedd för tidig ytbeläggning, s.k. själv-torkande produkter, har en så hög bindemedelhalt att en kemisk, inre torkning pågår även efter att ytskiktet applicerats.

Lågalkaliska egenskaper gör att själv-torkande golvavjämning kan beläggas innan den torkat utan att t.ex. lim eller matta påverkas.

Notera att för ändamålet lämpliga ytskikt (t.ex. ej trä utan mellanliggande fuktspärr) ska användas. För att nå hållfasthet och göra ytan mottaglig för vidhäftning till ytskiktet behövs initialt en viss uttorkning, vanligen någon eller några dagar beroende på skikt-tjocklek. Tjockare skikt och ytor med tung belastning kräver längre tid innan ytskiktet appliceras och ytan belastas.

Materialet binder fukten successivt

Det är kombinationen av själv-torkande och lågalkaliska egenskaper som gör att golvavjämnings ytan kan beläggas tidigt. Själv-torkande produkttegenskaper innebär inte att produkten nått 85 % RF då ytskiktet appliceras, utan att materialet successivt kommer att binda fukten kemiskt. Fuktmätning kan utföras men anses inte relevant.

Krav på underlaget

För att golvavjämnings lågalkaliska och själv-torkande egenskaper ska fungera fullt ut ställs vissa krav på underlaget. Innan den själv-torkande produkten används ska underlaget där golvavjämnings ska appliceras ha nått den RF som ytskiktet kräver.

Golvbranschen, GBR, rekommenderar att bjälklagets RF kontrolleras av RBK- auktoriserad kontrollant innan golvavjämnings appliceras så att det säkerställs att fuktnivån i betongen inte överstiger aktuellt RF-krav för ytskiktet. Det innebär exempelvis att om ytskiktet kräver RF ≤ 85 % så måste det säkerställas att betongens RF ej överstiger 85 % innan den själv-torkande golvavjämnings appliceras.

Uttorkningstider beror på ytskiktet

Om ytskiktet kräver en viss fuktnivå, t.ex. parkettgolvs som ska limmas på golvavjämning, så måste själv-torkande produkter tillåtas torka såsom normaltorkande golvavjämning. Innan ytskiktet appliceras ska RF säkerställas med godkänd fuktmätningmetod (se www.golvbranschen.se). Även här gäller riktvärdet 1 mm/dag upp till 30 mm, för tjockare skikt krävs normalt mer än 1 dag/mm.

Information om produkternas uttorkningstider kan erhållas från respektive leverantör. ■

LÄS MER

Bifogat detta faktablad finns en artikel ur tidningen Golv till Tak nr 8-2011 där Golvavjämningsgruppen inom Golvbranschen (GAGG) förtydligar begreppet "snabbtorkande".

Självtorkande, inte snabbtorkande

Det ska heta *självtorkande avjämningsmassa*, inte snabbtorkande som den ofta felaktigt kallas. För att ytterligare förtydliga begreppet har GAGG, *Golvavjämningsgruppen inom Golvbranschen*, fastställt en definition.

Text: Jenny Arnoldsson

Det råder viss förvirring kring vad en självtorkande avjämningsmassa är och hur den egentligen fungerar. Den kallas ofta felaktigt för "snabbtorkande", vilket inte är riktigt korrekt.

TIDIG YTBELÄGGNING

Självtorkande avjämningsmassor har tagits fram för att möjliggöra en tidigare ytbeläggning än vad som tillåts när man använder normaltorkande golvavjämningsmassa. När man installerar täta golvbeläggningar, som exempelvis plastgolv, hindrar man avjämnings-

massan att avge fukt till luften. Därför är det viktigt att en normaltorkande avjämningsmassa får torka ut ordentligt innan golvet läggs. Det är annorlunda med en självtorkande avjämningsmassa.

TIDIG YTTORRHET OCH YTHÅLLFASTHET

Med en självtorkande avjämningsmassa fungerar det så, att ytan tidigare blir torr och uppnår en hög hållfasthet. Efter att man lagt golvbeläggningen fortsätter avjämningsmassan kemiskt att torka, trots att man "stängt in den". I enkla ord kan man förklara det med att de ingående komponenterna i avjämningsmassan reagerar med de vattenmolekyler som finns kvar och att de tillsammans bildar en byggsten i avjämningsmassans cementpasta. Viktigt att komma ihåg är dock att underlaget måste torkat ut till rätt nivå innan man applicerar den självtorkande avjämningsmassan.

För att försöka komma till rätta med begrepps-förvirringen har GAGG, *Golvavjämningsgruppen inom Golvbranschen*, enats om en definition av självtorkande avjämningsmassa (se härintill). ■

Självtorkande avjämningsmassa, definition:

Lågalkalisk avjämningsmassa med en hög halt av bindemedel.

En självtorkande avjämningsmassa är avsedd för tidig ytbeläggning. Detta möjliggörs genom att en tidigt hög ythållfasthet och en tidig yttorrhet uppnås samt att det efter den tidiga ytbeläggningen sker en väsentlig fortsatt inre kemisk uttorkning.

Vid applicering av självtorkande avjämningsmassa ska underliggande konstruktion alltid vara uttorkad enligt aktuellt RF-krav.

Läs mer om golvavjämningsmassor under *Råd & riktlinjer* på golvbranschen.se. Här finns också branschstandarden för mätning av fukt (RF) i avjämningsmassa.